

YHDENVERTAISUUS- ja TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Vammaisuus, kohtuullinen mukautus, verkkopankki, saavutettavuus, toimivalta

Diaarinumero: 7xx/2019

Antopäivä: xx.xx.2021

Hakija on kuulonäkövammaisen henkilö. Hakija katsoi, että häntä on syrjitty, koska vastaajan verkkopankki ja -sivu eivät ole hänelle saavutettavia. Hakija vetosi osittain JavaScript-ohjelmointikielen käyttämiseen ja myös siihen, ettei hän pystyisi käyttämään verkkopankkia riippumatta verkkoselaimesta tai käytetyistä apuvälineistä. Vastaaja totesi, että verkkopankki on saavutettava ja JavaScriptin käyttö ei estä saavutettavuutta.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi aluksi, että puutteellinen saavutettavuus voi tarkoittaa estettä päästä avoimiin palveluihin ja siten syrjintää riippumatta siitä, milloin digipalvelulain vaatimukset ovat kohdistuneet vastaajaan. Lautakunta totesi, ettei saavutettavuusvaatimusten noudattamatta jättäminen johda automaattisesti syrjintäolettamahan. Toisaalta syrjintä voi myös tulla kyseeseen, vaikka saavutettavuusvaatimuksia olisi noudatettu. Näin ollen lautakunnan tuli arvioida hakemusta yhdenvertaisuuslain kannalta huomioiden hakijan yksilölliset olosuhteet.

Lautakunta katsoi, ettei asiassa voida saada lopullista varmuutta saavutettavuuden täsmällisestä tasosta juuri hakijalle. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella ainakin osittain hakijan mahdollisuuteen käyttää verkkopankkia esteettömästi on vaikuttanut hakijan käyttämä verkkoselain ja apuvälineet. Lautakunta katsoi Näkövammaisten liitto ry:n lausunto huomioiden, että kuulonäkövammaisilla on useita vaihtoehtoja käyttää verkkopankkia erilaisia verkkoselaimia ja apuvälineitä hyväksikäyttäen. Lautakunta katsoi olevan tavanomaista, että esimerkiksi verkkoselainta voi joutua vaihtamaan riippuen palvelusta ja palveluntarjoajasta, koska näissä käytetyt teknologiat poikkeavat toisistaan. Vastaajan kaikki asiakkaat joutuvat ajoittain mukautumaan uusiin eri tavoin toteutettuihin palveluihin. Tällöin asiakkaat voivat joutua vaihtamaan verkkoselainta tai opettelemaan uudenlaisia käyttöliittymiä.

Vastaajan verkkopankkipalvelun on muiden palvelujen tavoin oltava vammaisille henkilöille saavutettava. Lautakunta katsoi, että vastaaja oli voinut toteuttamiensa toimenpiteiden jälkeen luottaa verkkopankkinsa yleiseen saavutettavuuteen siten, että palvelu on yhdenvertaisesti saatavilla. Toisaalta aluehallintoviraston lausunnon mukaan verkkosivulla oli edelleen useita saavutettavuuspuutteita. Vastaaja ei arvioinut tai toteuttanut kohtuullisten mukautusten tekemistä juuri hakijalle. Lautakunta katsoi, että hakijalla oli siten ollut tarve kohtuulliseen mukautukseen palvelun saamista varten.

Asiassa oli arvioitava, olisiko mukautuksen tekeminen vastaajalle kohtuullista ja oliko vastaaja ryhtynyt asiassa riittäviin toimenpiteisiin kohtuullisen mukautuksen toteuttamiseksi hakijalle. Lautakunta totesi, että vastaaja on iso toimija ja sillä on hyvä taloudellinen asema mukautuksen toteuttamiseksi. Vastaajalla oli myös lakisääteinen velvollisuus järjestää hakijalle yhdenvertaisesti peruspankipalvelut.

Lautakunta totesi, ettei yksinään digipalvelulain saavutettavuusvaatimusten täyttäminen kumoa asiassa syntynyttä syrjintäolettamaa, koska asiaa arvioidaan yhdenvertaisuuslain kohtuullisten mukautusten epäämisenä. Vastaaja oli tullut tietoiseksi hakijan tarpeesta kohtuulliselle mukautukselle viimeistään silloin, kun hakijan lautakunnalle tekemä hakemus tuli vastaajan tietoon. Vastaaja ei ryhtynyt tarkemmin kommunikoimaan hakijan kanssa mahdollisen mukautuksen tarpeesta ja toteuttamisesta. Lautakunta katsoi, ettei vastaaja ryhtynyt asiassa riittäviin toimenpiteisiin kohtuullisen mukautuksen tarpeen selvittämiseksi ja toteuttamiseksi hakijalle.

Lautakunta katsoi, etteivät tarvittavat toimet saavutettavuuden parantamiseksi hakijalle olleet vastaajalle kohtuuttomia toteuttaa. Asiassa ei ollut syytä olettaa, että mukautuksesta aiheutuisi vastaajalle kohtuuttomia kustannuksia. Lisäksi tehdyt toimet voivat myös hyödyttää vastaajan muita asiakkaita. Asiassa oli myös otettava huomioon YK:n vammaisyleissopimuksen määräykset koskien digitaalisten palvelujen saavutettavuutta sekä velvollisuutta ryhtyä kommunikoimaan hakijan kanssa kohtuullisen mukautuksen tarpeesta.

Kokonaisuutena arvioiden lautakunta katsoi, että vastaaja oli evännyt hakijalta kohtuulliset mukautukset, kun vastaaja ei ollut ryhtynyt kommunikoimaan hakijan kanssa kohtuullisen mukautuksen tarpeesta ja siten varmistanut hakijalle keinoa käyttää verkkopankkia. Lautakunta kielsi vastaajaa jatkamasta tai uusimasta hakijaan kohdistuvaa syrjintää.

(Lainvoimainen)

Asian tausta

Hakija on kuulonäkövammaisen henkilö ja vastaajan pankin asiakas. Vastaaja on uudistanut verkkopankkia. Hakijan mukaan hän ei voi enää käyttää vastaajan verkkopankkia ja -sivua, koska ne eivät ole hänelle saavutettavassa muodossa.

Hakijan vaatimukset

Hakija vaatii, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kieltää vastaajaa jatkamasta syrjintää hänen näkövammaisuutensa perusteella. Hakija vaatii uhkasakon asettamista päätöksen tehosteeksi.

Hakijan perustelut

Vastaajan aiemman verkkopankin tilalle ei annettu toista vaihtoehtoa, vaan näkövammaisen, joka ei voi käyttää JavaScriptiä, pääsy omille tileille evättiin. Uusi verkkopankki ei tue JavaScriptiä. Aiempi verkkopankki toimi ilman JavaScriptiä. Jos vastaaja olisi vaatinut ohjelmoijiltaan kanavan, joka toimii ilman JavaScriptiä, sellainen olisi ollut helppo tehdä.

Vastaaja on jättänyt näkövammaiset huomiotta verkkopankkia uudistaessaan. Aiemminkaan pääasiallinen verkkopankki ei ollut saavutettava. Hakija pystyi kuitenkin aiemmin käyttämään verkkopankkia itsenäisesti. Palveluiden pitäisi sopia kaikille ja palveluista ei voida rajata pois henkilöitä, jotka eivät vammaisuuden vuoksi selviä hiiripohjaisten selainten kanssa. Kuulonäkövammaisiin henkilöihin kuuluu monenlaisia ihmisiä ja hakijan käsityksen mukaan vain pistenäytön varassa on selkeä vähemmistö kuulonäkövammaisista.

Mikäli verkkosivu täyttää digipalvelulain saavutettavuusvaatimusten minimitason, mutta verkkosivu ei ole tosiasiallisesti saavutettava, verkkosivu on silloin esteellinen ja asettaa vammaiset henkilöt yhdenvertaisuuslain näkökulmasta perusteettomasti eri asemaan muiden kanssa. Vaikka hakijalla olisi käyttää useampia eri ruudunlukuohjelmia, verkkoselaimia ja apuvälineitä, hän ei pysty käyttämään verkkosivuja itsenäisesti, jos ne on rakennettu noudattamatta saavutettavuusvaatimuksia. Mikäli verkkosivu olisi saavutettavuusvaatimusten AAA-tasoa, tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuisi ja hakija voisi käyttää vastaajan verkkosivua, jos ei Lynx-selaimella, niin joillain verkkoselaimella. Yhdenvertaisuuslain 15 § ei rajoitu digipalvelulain minimitasoon, vaan mikäli digipalvelulain parempi taso vaaditaan tosiasiallisen saavutettavuuden turvaamiseen, silloin korkeampi taso pitää täytyä. Saavutettavuusvaatimusten AAA-taso vastaa täysin saavutettavaa tasoa. Vastaaja ei ole toimittanut luotettavaa selvitystä siitä, millainen työ olisi verkkosivun saattaminen AAA-tason mukaiseksi.

Suomen kuurosokeat ry:n lausunnon mukaan vastaajan tarjoama verkkopankki on saavutettava, mutta varsinaiset pääsivut eivät ole saavutettavassa muodossa. Lausunnon mukaan etusivu ei täytä WCAG-kriteeristön ohjeistusta, eikä verkkosivu todennäköisesti ole sujuvasti käytettävissä pistenäytön avulla. Suomen kuurosokeat ry:n mukaan verkkosivun tulisi täyttää paras mahdollinen AAA-saavutettavuustaso, jotta kuurosokea voisi käyttää digitaalisia palveluja.

Vastaajan vastaus

Vastaaja kiistää syrjineensä hakijaa.

Vastaajan perustelut

Vastaaja on lakkauttanut verkkosivun, jota hakija on aiemmin käyttänyt. Ennen verkkosivun lopettamista vastaaja on avannut uuden sivun ja tuo sivu on tehty huomioiden erilaisten apuvälineiden käyttäminen verkkoasiointissa. Verkkosivu on myös saanut ”Saavutettavuus huomioitu”-leiman. Verkkosivu tukee ruudunlukulaitteita sekä näppäinkäyttöä. Palvelussa voi hoitaa keskeisimmät peruspankkipalvelut, maksun ja rahan siirron omalle tilille sekä tarkastelemaan tilejä, tilien saldoja ja tilitapahtumia kuten aikaisemmin on voinut hoitaa aiemmalla verkkosivulla. Aiemmalta verkkosivulta ohjataan uudelle sivulle. Näin vastaaja varmistaa, että verkkosivua käyttäneiden asiakkaiden asiointi verkossa voi jatkua ilman ongelmia.

JavaScriptiä käytetään laajalti dynaamisten verkkopalveluiden kehittämisessä. JavaScriptiä hyödynnetään verkkosivun teknisessä toteutuksessa. Sovelluksen tietoturvallisuudesta huolehditaan samalla tavoin kuin muistakin vastaajan digitaalisista

palveluista, joten sovelluksen käyttäminen nykyaikaisella selaimella on asiakkaalle turvallista. JavaScriptien hyödyntämisen tarpeellisuus arvioidaan osana verkkosivun teknistä jatkokehitystä. Vanhojen selainten kanssa voi nykyisillä toteutuksilla aiheutua ongelmia, mutta kuten todettua nykyisten selainten kanssa ongelmia ei ole vastaajan tietoon aikaisemmin tullut. Uhkasakon määrittämiselle ei ole perusteita.

Verkkopalveluita kehitetään jatkuvasti ja kehityksessä arvioidaan myös teknisiä toteutuksia saavutettavuusvaatimusten toteutumiseksi. Vastaaja kehittää palveluitaan huomioon ottaen saavutettavuusvaatimukset sekä järjestelmien turvallisuuden, joka vaikuttaa esimerkiksi siihen, millä selaimilla palveluita voi käyttää. Selainten osalta ei mitään sääntelyä ole ja tuetut selaimet valitaan sen mukaisesti, mitkä selaimet ovat yleisesti käytettyjä ja niihin on mahdollista saada edelleen päivityksiä, jotta asiakkaiden turvallinen asiointi voidaan taata. Vastaaja kiinnittää huomiota siihen, kuten Etelä-Suomen aluehallintovirasto on lausunnossaan todennut, että digipalvelulain vaatimukset edellyttävät verkkopalveluilta WCAG 2.0 standardin mukaisesti A- ja AA-tason kriteerien täyttymistä. Digipalvelulaki ei kiellä esimerkiksi JavaScriptin käyttämistä. Digipalvelulaki on nimenomaisesti säädetty erityislakina määrittelemään digitaalisen maailman saavutettavuusvaatimuksia. Yhdenvertaisuuslaki säätelee yleislakina yhdenvertaisuuden vaatimuksia. Erityislaki menee sääntelynä aina yleislain edelle.

Näkövammaisten liitto ry:n lausunto

Näkövammaisten liitto ry on yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan pyynnöstä antanut asiassa lausunnon koskien verkkosivujen saavutettavuutta sekä kuulonäkövammaisten henkilöiden mahdollisuuksia käyttää verkkosivuja itsenäisesti.

Kuulonäkövammaisen henkilön mahdollinen näön- ja kuulonjäänne vaikuttavat apuvälineen tarpeeseen. Osa kuulonäkövammaisista henkilöistä käyttää verkkosivuja tietokoneella tai mobiililaitteella kuulonvaraisesti koneäänen ja ruudunlukuohjelman tai laitteen käyttöaputoiminnallisuuden avulla. Lisäksi käytetään tarvittaessa kuulemisen apuvälineitä. Pistekirjoitustaitoisen henkilön on mahdollista käyttää verkkopalveluita tuntoaistin varaisesti ruudunlukuohjelman ja tietokoneeseen tai mobiililaitteeseen liitetyn pistekirjoitusnäytön avulla. Kuulonäkövammaisen henkilö voi käyttää älypuhelimien ja pistenäytön yhdistelmällä verkkosivuja.

Käytettävä selain (graafinen tai merkkipohjainen) vaikuttaa verkkosivujen saavutettavuuteen kuulonäkövammaiselle henkilölle siten, että sivun käyttäminen koneäänen tai pistekirjoitusnäytön avulla edellyttää selaimen ja ruudunlukuohjelman tai käyttöaputoiminnallisuuden yhteentoimivuutta. Verkkosivujen ja mobiilisovellusten yleiset saavutettavuusvaatimukset eivät ole selain- tai apuvälinesidonnaisia.

Liiton tietojen mukaan valtaosa kuulonäkövammaisista käyttää verkkosivuja graafisilla selaimilla. Kuulonäkövammaiselle on saatavilla muitakin kuin Lynx-selain, jolla hän voi käyttää verkkosivuja saavutettavasti.

Verkkosivujen käyttö näkö- ja kuulovammaisten henkilöiden käyttämällä avustavilla teknologioilla edellyttää, että verkkosivun saavutettavuus on riittävällä tasolla. Mikäli verkkosivu ei täytä saavutettavuuden vähimmäisvaatimuksia (digipalvelulaissa edellytettävä verkkosisällön saavutettavuusohjeiden WCAG 2.1 AA-taso), sen käyttö avustavilla teknologioilla saattaa estyä tai vaikeutua huomattavasti.

Saavutettavuusvaatimusten täyttäminen ei kuitenkaan takaa, että sivun käyttäjäkokemus kaikilla avustavilla teknologioilla olisi hyvällä tai edes kohtuullisella tasolla. Monimutkaiset sivut ja varsinkin niiden vuorovaikutteiset toiminnallisuudet edellyttävät myös käyttäjältä apuvälineen hyvää hallintaa. Yleisesti verkkosivun hyvän käyttäjäkokemuksen varmistaminen apuvälineiden käyttäjille edellyttää teknisten saavutettavuusvaatimusten täyttämisen lisäksi myös apuvälinekäytettävyyden huomiointia palvelun elinkaaren kaikissa vaiheissa.

Verkkosivun saavutettavuuden arvioinnissa tulee tarkistaa saavutettavuusvaatimusten toteutuminen sivun kaikilla sivuilla ja kaikissa toiminnallisuuksissa. Kattavassa saavutettavuusarvioinnissa tunnistetaan myös mahdolliset JavaScriptin käyttöön liittyvät saavutettavuuspuutteet. Kaikki verkkosivulla havaitut saavutettavuuspuutteet tulee lähtökohtaisesti korjata. JavaScriptin käyttö ei estä saavutettavuusvaatimusten täyttämistä, mikäli JavaScriptiä käyttävät osiot on toteutettu saavutettavuusvaatimusten mukaisesti. Liiton tietojen mukaan Lynx-selaimella ei ole mahdollista käyttää verkkosivujen JavaScriptillä toteutettuja osia.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan yksikön lausunto

Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan yksikkö on yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan pyynnöstä antanut asiassa lausunnon.

Aluehallintovirasto toteaa, että vastaajan saavutettavuusselosteessa todetut puutteet tulee korjata mahdollisimman pian. Tilapäisesti palveluntarjoaja voi vedota kohtuuttomaan rasitteeseen, jolloin tulee ennakkoon arvioida korjausten kohtuuton rasite toimijalle ja kertoa aikataulu, jossa muutokset tullaan tekemään. Vastaaja on vedonnut kohtuuttomaan rasitteeseen sovelluksessa evästeiden ja verkkotunnisteiden käyttö. Tämä sovellus uudistetaan kokonaan ja muutostyöt ovat käynnissä. Muutokset tullaan saamaan selosteen mukaan valmiiksi vuoden 2021 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana.

Saavutettavuusselosteen mukaan vastaajan verkkopankin saavutettavuuden on arvioinut ulkopuolinen asiantuntija ja arviointia on lisäksi tehty itse. Digipalvelulain mukaan saavutettavuuden voi arvioida itse tai sen voi tehdä ulkopuolinen taho.

Digipalvelulaki edellyttää, että verkkosivu täyttää WCAG:n A- ja AA-tason kriteerit. Teknologioiden, joista verkkosivu on riippuvainen (mm. JavaScript), tulee olla tuettu laajalti saatavissa olevissa selaimissa. JavaScriptin ominaisuudet ovat riittävän laajasti tuettu monissa ilmaisissakin selaimissa, joten digipalvelulain nojalla ei voida edellyttää, että palveluntarjoaja tukee verkkosivun käyttöä ilman JavaScriptiä. Saavutettavuusvalvonnan yksikkö katsoo, että riippuvuus JavaScriptistä ei ole itsessään kyseisen teknologian käyttämistä väärin.

Vastaajan sivulla ilmenee saavutettavuusselosteen mukaan muun muassa seuraavia saavutettavuuspuutteita: sivujen värien kontrastit eivät täytä saavutettavuusvaatimuksia, sivut eivät tue kaikilta osin avustavien teknologioiden, kuten ruudunlukijoiden käyttöä sekä kun käytetään avustavia teknologioita, sisältöjen lukemisessa esiintyy ongelmia. Yleisesti vastaajan listaamat saavutettavuuspuutteet (koskien verkkopankin yleisiä osia) ovat osittain este näkövammaiselle henkilölle ja kuulovammaiselle henkilölle käyttäen verkkosivua. Vastaajan saavutettavuusselosteessa kirjaamat puutteet aiheuttavat osin

ongelmia hakijan verkkosivun käytössä. On kuitenkin epäselvää, johtuuko hakijan selvityksessään kertoma ongelma nimenomaan saavutettavuusvaatimukseen liittyvästä puutteesta vai onko kysymys siitä, että verkkopankki ei toimi Lynx-selaimella, koska käytetään JavaScriptiä.

Digipalvelulaki ei edellytä WCAG-kriteeristön AAA-tason noudattamista. Hakijan mukaan AAA-tason noudattaminen mahdollistaisi hänen asiointinsa. Hakijan selvityksessä jää epäselväksi, miten AAA-tason noudattaminen edistäisi saavutettavuutta hänen tapauksessaan. Saavutettavuusvalvonnan yksikön käsityksen mukaan AAA-tasolla ei ole kriteereitä, jotka velvoittaisivat palvelua tukemaan jotain tiettyä selainta tai käyttöä ilman JavaScriptiä.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan syrjineen hakijaa yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjinnän kiellon vastaisesti epäämällä hakijalta kohtuulliset mukautukset. Lautakunta kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta hakijaan kohdistuvaa syrjintää.

Lautakunta hylkää vaatimuksen uhkasakon asettamisesta päätöksensä tehosteeksi.

Kysymyksenasettelu

Asiassa on kyse siitä, onko vastaaja syrjinyt hakijaa epäämällä häneltä kohtuulliset mukautukset, kun hakijan mukaan hän ei voi käyttää itsenäisesti vastaajan verkkopankkia ja -sivua, koska ne eivät ole hänelle saavutettavassa muodossa.

Perustelut

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivalta

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalla on toimivalta tutkia, onko hakijaa syrjitty yhdenvertaisuuslain 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla, samoin kuin lautakunnalla on toimivalta arvioida saavutettavuutta yhdenvertaisuuslain 15 §:n kohtuullisten mukautusten kautta.

Digipalvelulain mukaan saavutettavuusvaatimusten valvonta taas kuuluu aluehallintovirastolle. Lautakunta toteaa, ettei sillä ole toimivaltaa tutkia, onko vastaaja noudattanut saavutettavuusvaatimuksia. Lautakunta toteaa lisäksi, ettei sillä ole toimivaltaa määrätä, mitä verkkosivujen rakentamisteknologiaa vastaaja käyttää. Samoin lautakunnalla ei ole toimivaltaa määrätä, mitä apuvälineitä tai verkkoselainta hakijan tulisi käyttää.

Lautakunta toteaa selvyiden vuoksi, että yhdenvertaisuuslakia sovelletaan yhdessä muun lainsäädännön kanssa, eikä erityislaki voi mennä sen edelle.

Sovellettavat säännökset

Yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) sovelletaan sen 2 §:n 1 momentin mukaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa. Yhdenvertaisuuslain 4 §:n mukaan tavaroiden tai palvelujen tarjoajalla tarkoitetaan tässä laissa sitä, joka ammattimaisesti tarjoaa tavaroita tai palveluja yleisesti saataville.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n 2 momentin mukaan syrjintää on kohtuullisten mukautusten epääminen.

Yhdenvertaisuuslain 15 §:n mukaan viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla. Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi 1 momentissa tarkoitetun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

Yhdenvertaisuuslain 20 §:n 3 momentin mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi muissa kuin työsuojeluviranomaisen toimivaltaan 22 §:n mukaan kuuluvissa asioissa kieltää asianomaista jatkamasta tai uusimasta syrjintää tai vastatoimia taikka määrätä tämän ryhtymään kohtuullisessa määräajassa toimenpiteisiin tässä laissa säädettyjen velvollisuuksien täyttämiseksi. Lautakunta voi asettaa antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon.

Yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 15 luvun 6 §:n mukaan talletuspankin on maksutiliä, maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita tarjotessaan tarjottava niitä yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi ETA-valtiossa laillisesti asuville. Maksupalveluita tarjoavan talletuspankin on tarjottava euromääräistä perusmaksutiliä, siihen liittyviä maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita ETA-valtiossa laillisesti asuville luonnollisille henkilöille noudattaen tätä pykälää ja 6 a ja 6 b §:ää. Perusmaksutiliä, siihen liittyviä maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita tarjotessaan talletuspankin tulee kohdella kaikkia asiakkaita yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi.

Luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 6 a §:n mukaan talletuspankin tarjoaman perusmaksutilin tulee sisältää seuraavat palvelut 4) maksutapahtumien toteuttaminen suoraveloituksina, maksukortilla, tilisiirroilla, pankkipäätteillä, luottolaitoksen toimipisteissä ja luottolaitoksen verkkopalveluissa.

Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019, jatkossa digipalvelulaki) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää digitaalisten palvelujen saatavuutta, laatua, tietoturvallisuutta sekä sisällön saavutettavuutta ja siten parantaa jokaisen mahdollisuuksia käyttää yhdenvertaisesti digitaalisia palveluja.

Digipalvelulain 7 §:n mukaan palveluntarjoajan on varmistettava digitaalisten palvelujensa sisältöjen havaittavuus ja ymmärrettävyys sekä käyttöliittymien ja navigoinnin hallittavuus ja toimintavarmuus saavutettavuusvaatimusten mukaisesti. Saavutettavuusvaatimukset määritellään Euroopan unionin virallisessa lehdessä Euroopan komission julkaisemissa viitetiedoissa, jotka koskevat yhdenmukaistettuja standardeja tai niiden osia.

Suomessa lailla (26/2016) voimaansaattatun YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen (CRPD, jälj. vammaisyleissopimus) yleisperiaatteita koskevan 3 artiklan mukaan yleissopimuksen periaatteena on muun muassa esteettömyys ja saavutettavuus, joista säädetään sopimuksen 9 artiklassa. Vammaisyleissopimuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan jotta vammaiset henkilöt voisivat elää itsenäisesti ja osallistua täysimääräisesti kaikilla elämänalueilla, sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn muun muassa tieto- ja viestintäteknologiaan- ja järjestelmiin. Näitä toimia, joihin sisältyy saavutettavuuden esteiden tunnistaminen ja poistaminen, sovelletaan muun muassa sähköisiin palveluihin.

Vammaisyleissopimuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaan sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet, joilla b) varmistetaan, että yksityiset tahot, jotka tarjoavat yleisölle avoimia tai tarjottavia tiloja ja palveluja, ottavat huomioon kaikki esteettömyyden ja saavutettavuuden osatekijät vammaisten henkilöiden kannalta; g) edistetään uusien tieto- ja viestintäteknologioiden- ja -järjestelmien, myös internetin, saavutettavuutta vammaisille henkilöille; sekä h) edistetään saavutettavien tieto- ja viestintäteknologioiden ja -järjestelmien suunnittelua, kehittämistä, tuotantoa ja jakelua varhaisessa vaiheessa siten, että näistä teknologioista ja järjestelmistä tulee saavutettavia mahdollisimman alhaisin kustannuksin.

Muut sovellettavat oikeusohjeet

Yhdenvertaisuuslakia koskevan hallituksen esityksen mukaan pelkkä väite tai epäily syrjinnän tai vastatoimien kiellon rikkomisesta ei riitä oletaman syntymiseen. Täyttä näyttöä syrjinnästä tai vastatoimista ei kuitenkaan edellytetä, vaan riittävää on, että tuomioistuimelle tai muulle asiaa käsittelevälle toimivaltaiselle viranomaiselle syntyy esille tulleiden seikkojen valossa perustellusti oletama syrjinnän tai vastatoimien kiellon vastaisesta menettelystä. Olettama syrjinnän tai vastatoimien kiellon rikkomisesta voi perustua paitsi vireillepanijan, myös vastapuolen esille tuomiin seikkoihin taikka mahdolliseen muuhun asiaa käsiteltäessä saatuun selvitykseen. (HE 19/2014 vp s. 93.)

Yhdenvertaisuuslakia koskevan hallituksen esityksen mukaan syrjintäkiellosta ei johdu velvollisuutta kohdella ihmisiä eri tavoin näiden henkilökohtaisten tarpeiden edellyttämällä tavalla, jollei kyse ole ehdotetun lain 15 §:ssä tarkoitettusta vammaisen henkilön tarvitsemasta kohtuullisesta mukautuksesta. Esitöiden mukaan kohtuullisten mukautusten tulee olla kulloisessakin tilanteessa tarvittavia. Mukautukset ovat luonteeltaan tapauskohtaisia ja niiden tulee vastata kyseisessä konkreettisessa tilanteessa vammaisen ihmisen tarpeisiin. Toimenpide on ”tarvittava” esimerkiksi silloin, kun jokin palvelu ei ole vammaisen ihmisen saatavilla muihin henkilöihin verrattuna vastaavalla tavalla ilman mukautusta. (HE 19/2014 vp s. 70 ja 79.)

Yhdenvertaisuuslakia koskevan hallituksen esityksen mukaan sääntely ei edellytä, että olosuhteet, joissa esimerkiksi palveluja tarjotaan, ovat kohtuullisten mukautusten tekemisen jälkeen vammaisille ihmisille täsmälleen samanlaiset kuin muille asiakkaille.

Oleennaista on, että palvelut tulevat mukautuksilla vammaisten ihmisten saataville. Mukautuksen kohtuullisuudella tarkoitetaan yhtäältä sitä, että mukautuksista ei saa koitua kohtuutonta taloudellista tai muunlaista rasitetta, ja toisaalta sitä, että mukautusten tulee vammaisten ihmisten näkökulmasta kohtuullisella tavalla toteuttaa heidän yhdenvertaiset mahdollisuutensa saada esimerkiksi palveluja. Toimenpiteen tulee vastata vammaisen ihmisen tarpeeseen, se tulee toteuttaa kohtuullisessa ajassa mukauttamispyyntöön esittämisestä, ja sen tulee olla käytännön näkökulmasta olosuhteisiin soveltuva (HE 19/2014 vp s. 79-80.)

Yhdenvertaisuuslakia koskevan hallituksen esityksen mukaan mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa lähtökohtana on vammaisen ihmisen tarve kyseisessä yksittäisessä tilanteessa. Toisaalta etenkin laajaa toimintaa harjoittavalta tavaroiden tai palvelujen tarjoajalta voidaan edellyttää jonkinasteista, yleisen elämäkokemuksen perusteella ennakoitavissa olevaa varautumista mahdollisiin yleisimpinä pidettäviin mukautustilanteisiin, kuten esimerkiksi liikunta- ja näkövammaisen asiointiin. Kohtuullisuusharkinnassa tulee huomioida myös mukautusten toteuttamisella mahdollisesti saavutettavat hyödyt, kuten palvelujen saatavuuden ja laadun paraneminen. (HE 19/2014 vp s. 81.)

Digipalvelulakia koskevan hallituksen esityksen mukaan saavutettavuusvaatimusten toteuttaminen ei vielä takaa sitä, että verkkosivustot olisivat kaikille käyttäjäryhmille kaikilta osin saavutettavia, vaan AA-tason täyttävät vaatimukset muodostavat kokonaisuuden, jossa pääosin verkkosivustojen sisältö on saavutettavassa muodossa. Koska saavutettavuusvaatimukset eivät tarkoita sitä, että kaikilla käyttäjillä olisi mahdollisuus kaikilta osin päästä verkkosivustoihin, edelleen verkkosivustoissa voi olla toiminnallisia esteitä, joiden vuoksi ne eivät ole kaikille saavutettavia, mutta täyttävät silti laissa edellytetyt saavutettavuusvaatimukset. Jatkossakin tarpeen mukaan tulee arvioida erikseen, miltä osin saavutettavuusvaatimusten ulkopuolelle jäävät toiminnallisuudet ovat sellaisia, että ne tulisi saattaa saavutettavaan muotoon yhdenvertaisuuslain kohtuullisten mukautusten perusteella. Esimerkiksi nykyisin AAA-tasoon sisältyy vaatimus siitä, että kaikelle synkronoidussa mediassa olevalle tallennetulle audiosisällölle on tarjolla viittomakielinen tulkkaus. Tällainen vaatimus jää siten direktiivin tarkoittamien saavutettavuusvaatimusten ulkopuolelle, joten se ei ole velvoittava. Kukin palveluntarjoaja voi arvioida osana yhdenvertaisuuslaissa säädettyjä kohtuullisia mukautuksia, missä määrin AAA-tason vaatimuksia digitaalisissa palveluissa pitäisi toteuttaa. (HE 60/2018 vp s. 73.)

Digipalvelulakia koskevan hallituksen esityksen mukaan saavutettavuusvaatimukset eivät kaikilta osin kata kaikkien erityisryhmien tarpeita, joita digitaalisten palvelujen käyttö edellyttää. Tällaisissa tilanteissa kuitenkin jokaisella on mahdollisuus saada lain mukaan etujensa, oikeuksiensa tai velvollisuuksiensa selvittämiseksi tai toteuttamiseksi digitaalisessa palvelussa olevat tiedot vaihtoehtoisessa muodossa tai muuten saada tiedot taikka toteuttaa asiointitarve vaihtoehtoisella tavalla. Tarvittaessa jokaisella olisi oikeus vaatia kohtuullisia mukautuksia yhdenvertaisuuslain perusteella siten, että palvelun käyttö on yksittäistapauksessa mahdollista. Kokonaisuudessaan ehdotettava laki ja yhdenvertaisuuslaki muodostavat kokonaisuuden, jolla erityisryhmien mahdollisuudet asioidensa hoitoon itsenäisesti paranevat. (HE 60/2018 vp s. 92.)

Vammaisyleissopimuksen toteutumista valvovan komitean mukaan sopimuksen tarkoittama saavutettavuus liittyy ihmisryhmiin, kun taas kohtuulliset mukautukset liittyvät yksilöihin. Velvollisuus turvata saavutettavuus on olemassa jo ennen kuin yksilö pyytää

päästä johonkin paikkaan tai käyttää jotakin palvelua. Komitean mukaan saavutettavuuden toteuttamattomuuden perusteena ei voida vedota liialliseen taakkaan. Komitean mukaan sopimuksen 5 artiklan 2 kohdan mukainen syrjäntäkielto velvoittaa sopimusvaltiot selkeästi määrittelemään kielletyksi syrjinnäksi muun muassa avoimien palvelujen pariin pääsemisen epäämisen. (Committee on the Rights of Persons with Disabilities, General Comment No. 2 (2014), kohdat 25 ja 29)

YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumista valvova komitea on katsonut, ettei velvollisuus kohtuullisiin mukautuksiin rajoitu vain sellaisiin tilanteisiin, joissa vammainen henkilö on pyytänyt kohtuullista mukautusta, vaan velvollisuus on olemassa myös silloin, kun mahdollisen kohtuullisen mukautuksen velvoitetun olisi tullut ymmärtää, että henkilöllä on vamma, joka saattaa edellyttää kohtuullisten mukautusten tekemistä, jotta poistettaisiin esteet hänen oikeuksiensa käyttämiseltä. Kohtuullisiin mukautuksiin velvollisella on myös velvollisuus ryhtyä kommunikoimaan vammaisen henkilön kanssa. (Committee on the Rights of Persons with Disabilities, General Comment No. 6 (2018), kohta 24.)

YK:n vammaisyleissopimusta valvovan komitean käsittelemässä tapauksessa yksityisen pankin asiakkaat eivät voineet käyttää pankkiautomaatteja, koska ne olivat näkövammaisille esteellisiä. Sopimusvaltio ei ollut ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin pankkiautomaattien esteettömyyden aikaansaamiseksi, joten komitea totesi sopimuksen 9 artiklan 2 b kohdan loukkauksen. Valtio velvoitettiin kehittämään yksityisiä rahalaitoksia varten esteettömyyden minimistandardit näkövammaisia ja muita aistivammaisia varten siten, että lainsäädännössä on konkreettiset täytäntöön pantavissa olevat määräaikoihin sidotut kriteerit sille, kuinka yksityiset rahalaitokset muuttavat aiemmin esteelliset pankkipalvelut asteittain esteettömiksi. Valtion tulisi myös varmistaa, että kaikki uudet käteisautomaatit ovat esteettömiä. (Communication No. 1/2010, 23.4.2013, CRPD/C/9/D/1/2010.)

YK:n vammaisyleissopimusta valvovan komitean käsittelemä tapaus koski asiaa, jossa raitiolinjaverkoston laajennuksen yhteydessä aiemmin audiovisuaalisesti annettu tieto muuttui uusilla rataosuuksilla vain visuaalisesti annetuksi tiedoksi. Näkövammaisilla henkilöillä ei ollut mahdollisuutta tietoon pysäkeistä, liikenteen häiriöistä ja odotusajoista yhtäläisesti muiden kanssa. Komitea katsoi, että tarjottu tieto oli oleellinen osa yleisölle tarjotusta kuljetuspalvelusta. Esteettömyyteen velvoitettu taho ei voinut perustella esteettömyyden laiminlyöntiä siitä aiheutuvalla rasitteella. Vaadittava audiojärjestelmä olisi voitu asentaa kohtuullisin kustannuksin ja sen tarve esteettömyyden järjestämiseksi näkövammaisille oli ennalta tiedossa. Internetin tai älypuhelimien avulla saatava tieto ei riittänyt turvaamaan näkövammaisen henkilön yhtäläistä oikeutta tietoon. Komitea katsoi, että audiojärjestelmän asentamatta jättämisen takia kuljetuspalvelun kannalta oleellinen yleisölle tarjottu informaatio ei ollut näkövammaisille henkilöille saavutettavissa yhtäläisesti muiden kanssa ja totesi sopimuksen 5 artiklan 2 kohdan sekä 9 artiklan 1 kohdan ja 2 f ja 2 h kohdan loukkauksen. (Communication No. 21/2014, 14.9.2015, CRPD/C/14/D/21/2014.)

Onko hakijalla ollut tarve kohtuulliseen mukautukseen?

Hakija on katsonut, että häntä on syrjitty, koska vastaajan verkkopankki ja -sivu eivät ole hänelle saavutettavia, eikä hän pysty käyttämään niitä itsenäisesti. Hakija on vedonnut osittain JavaScriptin käyttämiseen ja myös siihen, ettei hän pystyisi käyttämään verkkopankkia riippumatta verkkoselaimesta tai käytetyistä apuvälineistä. Hakijan

näkemyksen mukaan vastaajan verkkopankin tulisi täyttää saavutettavuusvaatimusten AAA-taso, jotta hän voisi itsenäisesti käyttää verkkopankkia.

Vastaaja on todennut, että verkkopankki on saavutettava ja JavaScriptin käyttö ei estä saavutettavuutta.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa aluksi, että puutteellinen saavutettavuus voi tarkoittaa estettä päästä avoimiin palveluihin ja siten syrjintää riippumatta siitä, milloin digipalvelulain vaatimukset ovat kohdistuneet vastaajaan. Lautakunta toteaa, ettei saavutettavuusvaatimusten noudattamatta jättäminen johda automaattisesti syrjintäolettamaan. Toisaalta syrjintä voi myös tulla kyseeseen, vaikka saavutettavuusvaatimuksia olisi noudatettu. Näin ollen lautakunnan tulee arvioida hakemusta yhdenvertaisuuslain kannalta huomioiden hakijan yksilölliset olosuhteet.

Kohtuullisilla mukautuksilla tarkoitetaan tarvittaessa yksittäistapauksessa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla ei aiheuteta suhteetonta tai kohtuutonta rasitetta ja joilla varmistetaan vammaisten henkilöiden mahdollisuus nauttia tai käyttää kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella lautakunta katsoo, ettei JavaScriptin käyttäminen asiassa estä saavutettavuutta, eikä aiheuta syrjintää. Saavutettavuus on mahdollista toteuttaa monia eri tekniikoita käyttäen.

Aluehallintoviraston lausunnon mukaan vastaajan verkkosivulla on joitakin digipalvelulain saavutettavuusvaatimuksia puutteita, jotka ovat osittain este ja aiheuttavat haasteita verkkopankin käytössä. On kuitenkin epäselvää, johtuuko hakijan selvityksessään kertoma ongelma nimenomaan saavutettavuusvaatimukseen liittyvästä puutteesta vai onko kysymys siitä, että verkkopankki ei toimi Lynx-selaimella, koska käytetään JavaScriptiä. Hakijan toimittamassa Suomen Kuurosokeat ry:n lausunnossa on todettu, että vastaajan verkkopankki on saavutettava, mutta verkkosivun pääsivulla on virheitä.

Lautakunta katsoo, ettei asiassa voida saada lopullista varmuutta saavutettavuuden täsmällisestä tasosta juuri hakijalle. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella ainakin osittain hakijan mahdollisuuteen käyttää verkkopankkia esteettömästi on vaikuttanut hakijan käyttämä verkkoselain ja apuvälineet. Lautakunta katsoo Näkövammaisten liitto ry:n lausunto huomioiden, että kuulonäkövammaisilla on useita vaihtoehtoja käyttää verkkopankkia erilaisia verkkoselaimia ja apuvälineitä hyväksikäyttäen. Lautakunta katsoo olevan tavanomaista, että esimerkiksi verkkoselainta voi joutua vaihtamaan riippuen palvelusta ja palveluntarjoajasta, koska näissä käytetyt teknologiat poikkeavat toisistaan. Vastaajan kaikki asiakkaat joutuvat ajoittain mukautumaan uusiin eri tavoin toteutettuihin palveluihin. Tällöin asiakkaat voivat joutua vaihtamaan verkkoselainta tai opettelemaan uudenlaisia käyttöliittymiä. Hakijalla on ollut mahdollisuus vaihtaa verkkoselainta tai apuvälinettä. Asiassa ei ole esitetty, että vaihtaminen olisi kohtuutonta.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että vastaajan verkkopankkipalvelun on muiden palvelujen tavoin oltava vammaisille henkilöille saavutettava. Verkkopankin käyttö itsenäisesti voidaan katsoa olevan olennaista ja tarpeellista hakijalle. Lisäksi asiassa on kyse peruspankkipalvelusta, jota tulee tarjota yhdenvertaisesti kaikille.

Hakija on edelleen todennut, ettei hän pystyisi verkkoselaimesta tai apuvälineestä riippumatta käyttämään vastaajan verkkopankkia. Lautakunta katsoo, että vastaaja on

voinut toteuttamiensa toimenpiteiden jälkeen luottaa verkkopankkinsa yleiseen saavutettavuuteen siten, että palvelu on yhdenvertaisesti saatavilla. Ulkopuolinen taho on esimerkiksi auditoinut verkkosivun. Toisaalta aluehallintoviraston lausunnon mukaan verkkosivulla on edelleen useita saavutettavuuspuutteita. Vastaaja ei ole arvioinut tai toteuttanut kohtuullisten mukautusten tekemistä juuri hakijalle. Lautakunta katsoo, että hakijalla on siten ollut tarve kohtuulliseen mukautukseen palvelun saamista varten.

Mukautuksen kohtuullisuuden arviointi

Asiassa on arvioitava, olisiko mukautuksen tekeminen vastaajalle kohtuullista ja onko vastaaja ryhtynyt asiassa riittäviin toimenpiteisiin kohtuullisen mukautuksen toteuttamiseksi hakijalle.

Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa lähtökohtana on vammaisen ihmisen tarve kyseisessä yksittäisessä tilanteessa. Kohtuullisen mukautuksen arvioinnissa on otettava huomioon toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki. Lautakunta toteaa, että vastaaja on iso toimija ja sillä on hyvä taloudellinen asema toteuttaa mukautus. Vastaajalla on myös lakisääteinen velvollisuus järjestää hakijalle yhdenvertaisesti peruspankkipalvelut.

Hakija on vaatinut, että kohtuullinen mukautus olisi saavutettavuusvaatimusten AAA-tason täyttäminen. Hakija on myös tuonut esiin, ettei hän pysty käyttämään vastaajan palvelua riippumatta käytettävästä verkkoselaimesta tai apuvälineestä.

Kohtuullinen mukautus ei edellytä tiettyä tapaa toteuttaa mukautus. Lautakunta katsoo, ettei hakijan näkemys saavutettavuusvaatimusten AAA-tasosta tarkoita sitä, että tämä olisi ainut tapa toteuttaa yhdenvertaisuuslaissa tarkoitettu kohtuullinen mukautus.

Vastaaja on todennut, että sen verkkopankki on saavutettava, ja vastaaja ottaa kehityksessään huomioon saavutettavuusvaatimukset. Vastaaja ei ole esittänyt selvitystä siitä, minkälaisia toimenpiteitä se vaatisi, että verkkopankki olisi hakijalle saavutettava.

Lautakunta toteaa, ettei yksinään digipalvelulain saavutettavuusvaatimusten täyttäminen kumoa asiassa syntyneitä syrjintäolettamia, koska asiaa arvioidaan yhdenvertaisuuslain kohtuullisten mukautusten epäämisenä. Vastaaja on tullut tietoiseksi hakijan tarpeesta kohtuulliselle mukautukselle viimeistään siinä kohtaa, kun hakijan lautakunnalle tekemä hakemus on tullut vastaajan tietoon. Lisäksi asian käsittelyn yhteydessä vastaaja on saanut vielä lisätietoa asiasta. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella vastaaja ei ole ryhtynyt tarkemmin kommunikoimaan hakijan kanssa mahdollisen mukautuksen tarpeesta ja toteuttamisesta. Lautakunta katsoo, ettei vastaaja ole ryhtynyt asiassa riittäviin toimenpiteisiin kohtuullisen mukautuksen tarpeen selvittämiseksi ja toteuttamiseksi hakijalle.

Lautakunta katsoo, etteivät tarvittavat toimet hakijalle saavutettavuuden parantamiseksi ole kohtuuttomia vastaajalle toteuttaa. Asiassa saadun selvityksen perusteella ei ole syytä olettaa, että mukautuksesta aiheutuisi vastaajalle kohtuuttomia kustannuksia. Lisäksi tehdyt toimet voivat myös hyödyttää vastaajan muita asiakkaita. Asiassa on myös otettava huomioon vammaisyleissopimuksen määräykset koskien digitaalisten palvelujen saavutettavuutta sekä velvollisuutta ryhtyä kommunikoimaan hakijan kanssa kohtuullisen mukautuksen tarpeesta.

Kokonaisuutena arvioiden yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että vastaaja on evännyt hakijalta kohtuulliset mukautukset, kun vastaaja ei ole ryhtynyt kommunikoimaan hakijan kanssa kohtuullisen mukautuksen tarpeesta ja siten varmistanut hakijalle keinoa käyttää verkkopankkia. Lautakunta kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta hakijaan kohdistuvaa syrjintää. Viimekätisen päätöksen siitä, miten tai millainen mukautus toteutetaan, tekee mukautuksiin velvoitettu toimija.

Johtopäätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan syrjineen hakijaa yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjinnän kiellon vastaisesti epämällä häneltä kohtuulliset mukautukset. Lautakunta kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta hakijaan kohdistuvaa syrjintää.

Lautakunnan päätöstä on noudatettava yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain 13 §:n 4 momentin mukaan muutoksenhausta huolimatta, ellei hallinto-oikeus toisin määrää.

Uhkasakko

Yhdenvertaisuuslain 20 §:n 3 momentin mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi asettaa antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon.

Hakija on vaatinut uhkasakon asettamista yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksen tehosteeksi.

Uhkasakon määräämiseen ja tuomitsemiseen sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa säädetään. Uhkasakkolain (1113/1990) 4 §:n mukaan viranomaisen voi asettaa uhkasakon, jos niin on laissa säädetty. Uhkasakkolain 8 §:n mukaan uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun mahdollisuus noudattaa sitä sekä muut asiaan vaikuttavat seikat.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että vastaaja on ryhtynyt toimenpiteisiin edistääkseen saavutettavuutta, eikä asiassa esitetyn selvityksen perusteella ole aiheellista asettaa kieltopäätöksen tehosteeksi uhkasakkoa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 2, 4, 8, 15, 20 ja 28 §

Laki yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta (1327/2014) 13 § 4 mom

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019) 1 ja 7 §

Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014) 15 luku 6 ja 6a §

Uhkasakkolaki (1113/1990) 4 ja 8 §

Laki vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (26/2016) 1 §

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 26-27/2016) 3 artikla ja 9 artikla 1 ja 2 kohdat

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Tuomas Ojanen (puheenjohtaja), Outi Anttila, Merja Heikkonen, Tatu Hyttinen ja Pauli Rautiainen. Asian esittelijä Julia Puumalainen.